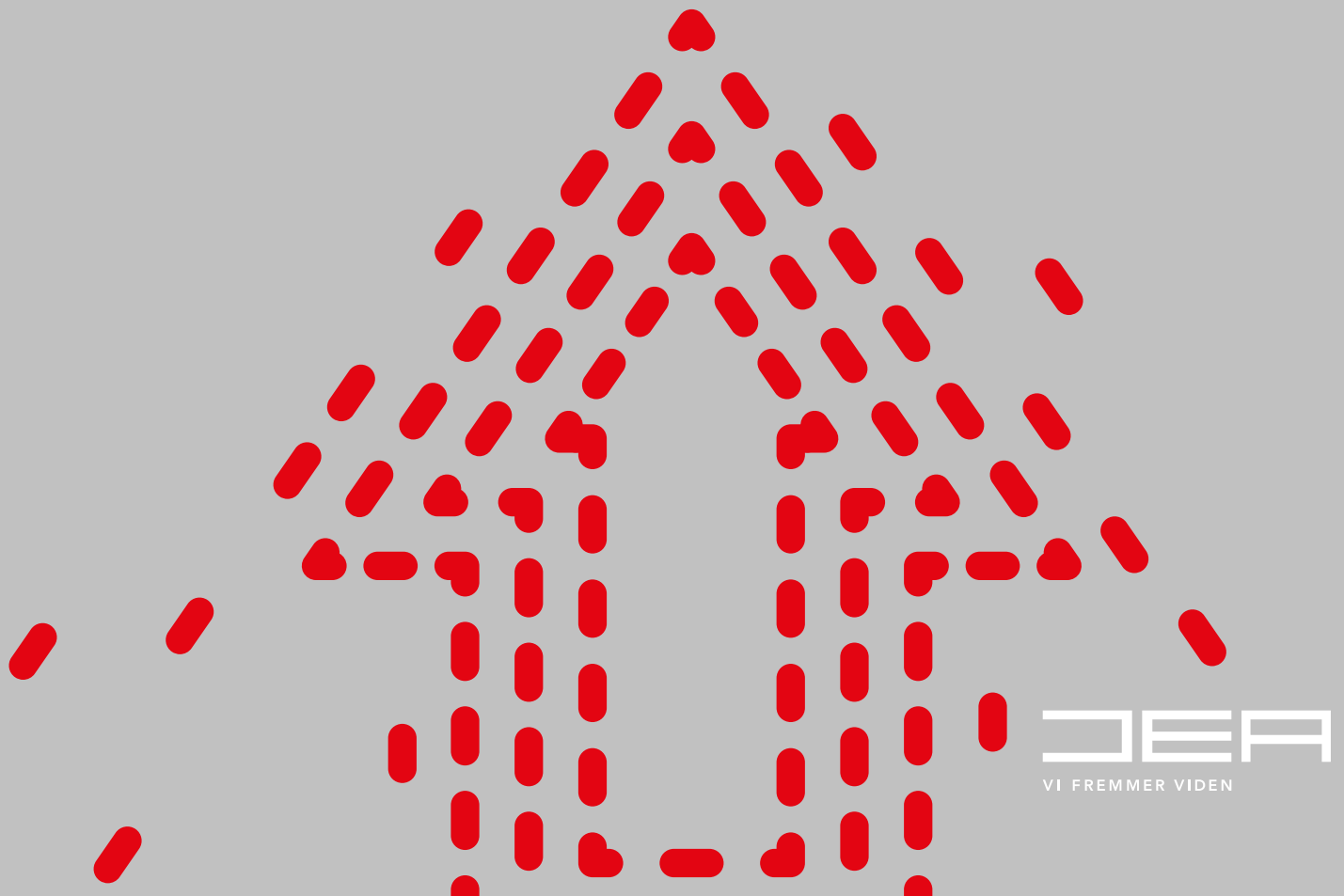

Hvilke institutioner og skoler løfter de udsatte unge bedst?

– En analyse af AVU-, FVU-, produktionsskole- og ungdomsskoleforløb

DEFA
VI FREMMER VIDEN

Udarbejdet af:

Claus Aastrup Seidelin, cheføkonom

Kasper Marc Rose Nielsen, seniorøkonom

Udgiver: DEA

Dato for udgivelse: Juni 2017

Design: Spine Studio

Indhold

4	1. Indledning
6	2. Forberedende tilbud og de udsatte unge
10	3. Data og metode
14	4. Hvor mange og hvem er de udsatte unge i forberedende tilbud?
23	5. Institutioner og skolers løft af udsatte unge til ordinær uddannelse eller beskæftigelse
32	6. Databegrænsninger og andre forhold
34	7. Sammenfatning
36	8. Konklusion

1. Indledning

De fleste unge får i dag en uddannelse og finder deres vej ind på arbejdsmarkedet. Dog er der stadig en mindre, men ikke ubetydelig del af de unge, som ikke gennemfører en uddannelse eller kommer i beskæftigelse, og som risikerer en tilværelse uden for arbejdsfællesskabet. Denne gruppe af unge, som kaldes "restgruppen" i den offentlige debat, har tiltrukket sig stor opmærksomhed i de senere år – senest ved nedsættelsen af *Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse*, som siden hen er blevet fulgt op af regeringens udspil til en reform af de forberedende tilbud; "Tro på dig selv – det gør vi".¹

Fokus i denne rapport er ikke på hele gruppen af unge i de forberedende tilbud, men derimod på de unge, som af forskellige årsager har en særlig høj risiko for senere i livet at ende i langvarig passiv forsørgelse. Det kan for eksempel være på grund af, at den unge har en psykisk lidelse, har været anbragt uden for hjemmet, er handicappet, mv. Det kan også være på grund af forhold, som knytter sig til den unges nærmeste familie, f.eks. forældrenes uddannelsesniveau, husstandsindkomst, kriminalitet i familien mv. Denne gruppe af unge benævnes i rapporten de "udsatte unge".

På trods af det øgede fokus på de udsatte unge er viden om effekterne af forberedende tilbud i forhold til at sikre overgangen til videre uddannelse eller beskæftigelse dog relativt begrænset. De få undersøgelser,

som findes på området, viser, at der ikke entydigt synes at være effekter af de forberedende tilbud for de unges overgang til uddannelse eller beskæftigelse. Samtidig vides der forholdsvis lidt om, hvorvidt de begrænsede effekter dækker over, at institutionerne og skolerne gennemsnitligt ikke formår at løfte deres elever videre til det ordinære uddannelsessystem eller i beskæftigelse – eller om institutionerne og skoler løfter forskelligt inden for de enkelte tilbud.

På den baggrund er formålet med nærværende rapport at foretage en benchmarking af, hvor godt de enkelte institutioner og skoler løfter deres udsatte elever videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse med specifikt fokus på fire af de mest benyttede forberedende tilbud: almen voksenundervisning (AVU), forberedende voksenundervisning (FVU), produktionsskoleophold samt ungdomsskoleophold. I forlængelse heraf analyseres det, hvor stort forbedringspotentialet er, såfremt alle institutioner og skoler gjorde det lige så godt som de bedst performende institutioner og skoler inden for hvert af tilbuddene.

På baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik for de udsatte unge, der afsluttede et af de ovennævnte fire forberedende tilbud i perioden fra 2011 til 2013, konkluderer rapporten, at:

¹. Se *Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse*, februar 2017.

- De udsatte unge har en gennemsnitlig risiko for senere i livet at ende på langvarig passiv forsørgelse, som er knap 2½ gange højere end for alle unge. De udsatte unge er typisk karakteriseret ved fire grupper af risikofaktorer, som vedrører de unge selv, deres nærmeste familie, forældrene til klassekammeraterne fra deres grundskole samt lokalområdet, hvor de vokser op.²
- I perioden 2011-2013 var der knap 190.000 personer i alderen 15-25 år, som afsluttede et AVU-, FVU-, produktionsskole- eller ungdomsuddannelsesforløb. Heraf var cirka 35.000 defineret som udsatte, svarende til knap hver femte af eleverne. Andelen af elever, som var udsatte, lå på nogenlunde det samme niveau i de fire tilbud, som dog dækkede over store forskelle i elevsammensætningen på tværs af institutionerne og skolerne inden for de respektive tilbud.
- Der var stor forskel på, hvor godt sammenlignelige institutioner og skoler inden for hvert af de fire forberedende tilbud løftede de udsatte unge til ordinær uddannelse eller beskæftigelse. Nogle institutioner og skoler klarede sig bedre end forventet taget deres rammevilkår i betragtning – fx deres elevsammensætninger og forhold i lokalområdet, herunder ledighed mv., mens andre gjorde det mindre godt. Dette tyder på, at der er et vist forbedringspotentiale i at styrke de udsatte unges overgang fra de forberedende tilbud til ordinær uddannelse eller beskæftigelse.

Rapporten er opbygget på følgende måde: I Kapitel 2 gennemgås de fire forberedende tilbud, der fokuseres på i rapporten, hvorefter nogle af de tidligere undersøgelser på området samt definitionen for udsatte unge beskrives. I Kapitel 3 beskrives rapportens datagrundlag og metoden, der anvendes til at undersøge, i hvilket omfang institutionerne og skolerne inden for hvert af de fire tilbud formåede at løfte deres udsatte elever videre

til ordinær uddannelse eller beskæftigelse. I Kapitel 4 præsenteres statistikker for, hvor mange udsatte elever der afsluttede tilbuddene i årene 2011-2013 samt, hvad der karakteriserede disse elever i forhold til ikke-udsatte elever. Analyserne af de fire tilbud præsenteres hver for sig i Kapitel 5, hvor de individuelle institutioner og skoler benchmarkes på deres udsatte elevers gennemsnitlige forventede overgangsgrader til videre ordinær uddannelse eller beskæftigelse korrigeret for deres rammevilkår. I Kapitel 6 beskrives nogle databegrænsninger i analysen og betydningen heraf for de fundne resultater, hvorefter Kapitel 7 indeholder en kort sammenfatning af hovedresultaterne.

2. En 14-årig person defineres i analysen til at være udsat, hvis vedkommende har minimum 30 pct. risiko for senere at ende på mere end 52 ugers passiv forsørgelse på et tidspunkt i alderen 26-40 år. Langvarig passiv forsørgelse dækker over, at personen modtog en offentlig ydelse i form af kontanthjælp, dagpenge, uddannelseshjælp, sygedagpenge, mv. For en mere uddybende beskrivelse af, hvordan udsatte unge defineres, henvises til DEA-notatet: "De udsatte unge – en alternativ definition", juni 2017.

2. Forberedende tilbud og de udsatte unge

I Kapitel 2 beskrives de fire typer af forberedende tilbud, som der fokuseres på i rapporten. Herudover gennemgås hovedresultaterne fra nogle af de tidligere undersøgelser på feltet, som har sammenlignet elevernes overgange til ordinær uddannelse og beskæftigelse mellem forskellige institutioner og skoler inden for samme tilbud, hvorefter metoden, der anvendes til at definere de udsatte unge, beskrives.

1. Indledning
2. **Forberedende tilbud og de udsatte unge**
3. Data og metode
4. Hvor mange og hvem er de udsatte unge i forberedende tilbud?
5. Institutioner og skolers løft af udsatte unge til ordinær uddannelse eller beskæftigelse
6. Databegrænsninger og andre forhold
7. Sammenfatning
8. Konklusion

2.1 BESKRIVELSE AF DE FIRE FORBEREDENDE TILBUD

Dette afsnit indeholder en gennemgang af de formelle formål for hvert af de fire tilbud samt en beskrivelse af deres indhold, varighed og de primære målgrupper, tilbuddene henvender sig til.

2.1.1 Almen voksenundervisning (AVU)

Almen voksenundervisning (AVU) er et tilbud til voksne (over 18 år), som ønsker at forbedre deres almene kundskaber. Uddannelsen tilrettelægges som undervisning i enkeltfag, hvor det er muligt at tage et eller flere fag ad gangen. Fagene afsluttes med eksaminer, der er adgangsgivende til de samme uddannelser som folkeskolens afsluttende prøver. Målgruppen for AVU er dels unge voksne, der har forladt folkeskolen med et resultat, som ikke gør dem i stand til at påbegynde en ungdomsuddannelse, dels mere modne voksne, som har behov for at styrke deres grundlæggende faglige forudsætninger med henblik på uddannelse, jobskifte, mv.

Formålet med AVU er at styrke voksnes muligheder for videre uddannelse og fremme deres interesse for at uddanne sig. AVU skal styrke kursisternes faglige indsigt, viden, kompetencer og kritiske sans. Herudover skal kursisterne via uddannelse tilegne sig mundtlige og skriftlige udtryksmåder, der gør dem i stand til at kommunikere nuanceret og målrettet. Varigheden for AVU er typisk 6-12 måneder og udbydes af voksenuddannelsescentrene (VUC).

2.1.2 Forberedende voksenundervisning (FVU)

Forberedende voksenundervisning (FVU) er et tilbud til voksne (over 18 år), som har ringe færdigheder i dansk og matematik. Uddannelsen omfatter prøveforberedende enkeltfagsundervisning i dansk og matematik, hvor undervisningen er niveauiuddelt i henholdsvis fire og to trin, som afsluttes med en skriftlig eksamen. Målgruppen for FVU er hovedsageligt unge voksne, som har basale vanskeligheder i fagene dansk og matematik, men omfatter også unge under

18 år, som er tilknyttet AMU-uddannelse, undervisning tilrettelagt på en virksomhed mv.

Formålet med FVU er at forbedre de unges grundlæggende færdigheder i læsning, stavning, skriftlig fremstilling, talforståelse mv. med henblik på at styrke de unges muligheder for videre uddannelse. FVU udbydes på forskellige trin med en varighed på mellem 30 og 60 lektioner af bl.a. voksenuddannelsescentrene (VUC) samt af oplysningsforbund og sprogcentre.

2.1.3 Produktionsskoleophold

Produktionsskoler tilbyder undervisningsforløb, der kombinerer praktisk arbejde, teoretisk undervisning og produktion for unge under 25 år, som har gennemført en grundskoleuddannelse, men ikke umiddelbart har forudsætninger for at påbegynde en ungdomsuddannelse. Undervisningen tager udgangspunkt i praktisk værkstedsarbejde i mindre grupper, hvor der er mulighed for uddybning inden for specifikke praktiske fag såsom håndværk, køkken, IT, medie, grøn linje mv., hvor fagligheden bruges som pædagogisk redskab til udviklingen af personlige og faglige kompetencer. Produktionsskoleforløb tilrettelægges som heltidsundervisning uden afsluttende prøve, hvor indholdet af de udbudte forløb varierer fra skole til skole.

Formålet med produktionsskoleforløb er at forbedre de unges muligheder i uddannelsessystemet – med særligt fokus på overgangen til erhvervsuddannelser – og på det almindelige arbejdsmarked. Optaget tilrettelægges individuelt, og der er derfor ingen fast varighed for opholdet, som dog normalt maksimalt kan vare op til et år. Det er de enkelte kommuners Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU), der vurderer, om de unge er omfattet af produktionsskolernes målgruppe i modsætning til AVU og FVU, som er tilbud, de unge selv kan søge.

2.1.4 Ungdomsskoleophold

Ungdomsskoler er et undervisningstilbud, som er rettet mod elever på folkeskolens ældste klassetrin i alderen 14 til 18 år, som har haft det vanskeligt i grundskolen. Tilbuddet omfatter også danskundervisning for nyankomne udlændinge, der er i aldersgruppen 18 til 25 år. Der er stor variation i ungdomsskolernes indhold rundt om i landet, hvilket skyldes, at de enkelte kommuner har mulighed for at tilføje og fjerne opgaver fra skolerne. Undervisningen tilrettelægges individuelt til de enkelte elevers behov og svarer til 7.-10. klasse i folkeskolen med mulighed for at tage folkeskolens afgangsprøve. Målgruppen for ungdomsskoler er børn og unge, som de andre forberedende tilbud typisk har svært ved at håndtere og som ud over det faglige har behov for at lære at knytte bånd og indgå i sociale relationer.

Formålet med ungdomsskolerne er primært at klargøre de unge til at komme videre i uddannelsessystemet, men også at forbedre de unges sociale egenskaber. På samme måde som for produktionsskolerne skal de unge visiteres til ungdomsskoleophold. Ungdomsskoleophold dækker i rapporten over flere forskellige varianter af tilbuddet, hvilket skyldes, at det i Danmarks Statistiks registre ikke er muligt at skelne mellem heltdagsundervisning og kurser af kortere varighed i ungdomsskoleregioner.

2.2 TIDLIGERE UNDERSØGELSER

I forbindelse med arbejdet i *Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse* blev der gennemført flere undersøgelser af forberedende tilbud. Disse omfattede blandt andet analyser af kvaliteten og effekten af forskellige tilbud til at få unge til at videreudanne sig eller komme i beskæftigelse samt opgørelser over, hvor godt eller mindre godt de forskellige udbydere inden for samme tilbud løftede de unge videre til det ordinære uddannelsessystem eller bidrog til at få dem ind på arbejdsmarkedet.³

Et andet af de mere omfattende studier, som med afsæt i både kvantitative og kvalitative analyser har af dækket, i hvilket omfang de forskellige institutioner og skoler i forberedende tilbud har formået at løfte unge videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse, er en undersøgelse foretaget af *Deloitte (2016)*. På baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik viser undersøgelsen, at andelen af unge, der efter et afsluttet forløb på en produktionsskole eller AVU overgik til ordinær uddannelse inden for det første år, i gennemsnit henholdsvis lå på cirka 33 og 38 pct. i perioden 2010-2014, mens andelen af unge, der kom i beskæftigelse i løbet af det første år efter et afsluttet tilbud, lå på godt 20 pct. i de to tilbud.

Selv om de to tilbud dermed bedrog til at få flere unge i gang med ordinær uddannelse eller beskæftigelse, peger Deloitte's undersøgelse dog på, at der var store forskelle på produktionsskolerne og AVU-institutionernes evne til at løfte eleverne videre, selv når der tages højde for forskelle i rammevilkårene mellem skolerne og institutionerne. På den baggrund konkluderer undersøgelsen, at der er et betydeligt forbedringspotentiale i at styrke de unges overgang fra de forberedende tilbud til ordinær uddannelse eller beskæftigelse, hvis alle skoler og institutioner gjorde det lige så godt som de skoler og institutioner, der opnåede de bedste resultater i forhold til at hjælpe de unge videre.

I denne rapport zoomer vi nærmere ind på dette forbedringspotentiale ved at sætte fokus på de unge, der tog et forberedende tilbud, men som havde en særlig høj risiko for senere at ende på langvarig passiv forsørgelse, nemlig de "udsatte unge". Med udgangspunkt i registerdata fra Danmarks Statistik for udbydere af AVU, FVU, produktionsskole- og ungdomsskoleophold, analyseres det, hvor stor en andel af eleverne som var udsatte, og hvad der kendetegnede dem i forhold til andre unge. Desuden analyseres, hvor store forskelle der var mellem de enkelte institutioner og skoler inden for hvert af disse

³ Se f.eks. SFI (2015) og EVA, m.fl. (2017).

tilbud i forhold til at løfte udsatte elever videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse, og hvor stort et forbedringspotentiale der forekom mellem de bedst og dårligst performende skoler og institutioner.

2.3 DEFINITION AF DE UDSATTE UNGE

De udsatte unge defineres ud fra en profileringsmodel, der hovedsageligt bruges inden for arbejdsmarkedsteorien til at identificere tidlige forhold, der har betydning for, om en person senere i livet ender i langvarig passiv forsørgelse, også kaldet for "risikofaktorer".⁴ Dette gøres ved at tage udgangspunkt i alle personer i alderen 26-40 år, som i mere end 52 sammenhængende uger befandt sig uden for arbejdsmarkedet i perioden 2008-2014. De 52 uger svarer til den tidsperiode, som Danmarks Statistik anvender til at definere langtidsløshed. Ved at følge denne gruppe af personer tilbage til 14-års alderen og dernæst sammenligne dem med

andre 14-årige, som ikke endte på langvarig passiv forsørgelse, er det muligt at identificere, hvilke forhold øger risikoen for senere hen at stå uden for arbejdsmarkedet.

Ved at bruge denne tilgang er det muligt at identificere fire grupper af faktorer, som har betydning for en persons risiko for senere at ende uden for arbejdsmarkedet. Ud fra disse faktorer beregnes den gennemsnitlige sandsynlighed for, at en person vil ende i mere end 52 ugers passiv forsørgelse senere i livet. En person defineres som udsat, hvis vedkommende ud fra risikofaktorerne beregnes til at have en særlig høj risiko for senere i livet at ende uden for arbejdsmarkedet. Nedenfor er fire grupper af risikofaktorer opstillet, som vedrører den unge selv, den unges nærmeste familie, forhold for forældrene til eleverne fra den unges grundskole samt lokalområdet, hvor den unge er opvokset:

⁴ For et eksempel på anvendelse af en profileringsmodel, se Rosholm, m.fl. (2004).

TABEL 1.

Fire grupper af risikofaktorer, der definerer udsatte unge

Kilde: Se DEA-notatet: "De udsatte unge – en alternativ definition", juni 2017.

Personlige faktorer	Familie/husholdning	Grundskole	Lokalområde
Psykiske lidelser	Uddannelsesniveau	Uddannelsesfordeling	Uddannelsesfordeling
Handicap	Husstandsindkomst	Gennemsnitsindkomst	Gennemsnitsindkomst
Øvrig sygdomshistorik	Psykiske lidelser	Indkomstfordeling	Indkomstfordeling
Anbringelser	Øvrig sygdomshistorik	Kriminalitet	Kriminalitet
Foranstaltninger	Kriminalitet		
Etnicitet			
Køn			

3. Data og metode

Kapitel 3 indeholder en gennemgang af datagrundlaget og metoden, der anvendes til at undersøge, i hvilket omfang de individuelle institutioner og skoler inden for hvert af de fire tilbud formåede at løfte deres udsatte elever videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse. Indledningsvis beskrives datamaterialet, hvorefter der følger en kort beskrivelse af metoden, der bruges til at beregne de enkelte institutioner og skolars evne til at løfte deres udsatte elever videre – også kaldet for deres løfteevne.

1. Indledning
2. Forberedende tilbud og de udsatte unge
3. **Data og metode**
4. Hvor mange og hvem er de udsatte unge i forberedende tilbud?
5. Institutioner og skolers løft af udsatte unge til ordinær uddannelse eller beskæftigelse
6. Databegrænsninger og andre forhold
7. Sammenfatning
8. Konklusion

3.1 DATAGRUNDLAG

I rapporten anvendes registerdata fra Danmarks Statistik til at undersøge, i hvilken grad udbydere af AVU, FVU, produktionsskole- og ungdomsskoleophold inden for hvert af tilbuddene løftede deres udsatte elever i alderen 15-25 år til videre uddannelse eller fik dem i beskæftigelse. Populationen omfatter personer, som tog minimum et forberedende tilbud i perioden fra 2011 til 2013, som følges op til et år efter de afsluttede tilbudet frem til en eventuel overgang til ordinær uddannelse eller beskæftigelse.

Til populationsudvælgelsen sammenkobles indledningsvis de unge og de forskellige typer af forberedende tilbud ud fra tre uddannelsesregistre i Danmarks Statistik. Eleverne på ungdomsskoler indgår i det såkaldte komprimerede elevregister (KOTRE), mens eleverne på produktionsskoler findes i registeret for produktionsskoler (UDPR) og kursisterne i AVU og FVU findes i registeret for kursister ved voksen- og efteruddannelse (VEUV). Ud over at indeholde oplysninger om typen af forberedende tilbud er der i registrene også noteret en slutdato for afslutningen af de tilbud, der blev påbegyndt.

Herudover trækker rapporten på en række af Danmarks Statistiks øvrige registre, som indeholder oplysninger om elevernes karakteristika. Det gælder blandt andet demografiske karakteristika, som er hentet fra befolkningsregistret (BEF) samt oplysninger om tidligere erhvervserfaring fra IDA-registret (IDAP). Oplysninger om psykiske lidelser er hentet fra Landspatientsregistret diagnoser (LPRDIAG), mens oplysninger om handicap er defineret ud fra, om der var registreret en udbetaling til en handicapydelse i registeret for handicapydelse (HANDIC). Oplysninger om anbringelser er hentet fra registeret for børn og unge anbragte (BUA), mens oplysninger om kriminalitet er hentet fra registeret for kriminalstatistik afgørelser (KRAF). Der er også benyttet oplysninger om de unges karakterer i fagene dansk og matematik ved folkeskolens afgangsprøve fra registeret for folkeskolekarakterer (UDFK).

Desuden anvendes institutionsregistret (INST) for institutionstype samt oplysninger om udbudte uddannelser fra uddannelses- og kursistregistret til at identificere de forskellige institutioner og skoler inden for de fire typer af tilbud. Også oplysninger for ledigheden i landets kommuner, der i rapporten er defineret ud fra personernes primære arbejdsstillinger registreret i IDA-registret (IDAP), er anvendt til at definere andelen af ledige i arbejdsstyrken for personer i alderen 15-25 år.

Overgangen til ordinær uddannelse eller beskæftigelse året efter et tilbud blev afsluttet, er beregnet ud fra oplysningerne i det komprimerede elevregister (KOTRE) samt elndkomstregistreret for lønmodtagere. I de to registre findes oplysninger om startdatoen for alle uddannelses- og beskæftigelsesforløb, hvorved det er muligt at opgøre tidsperioden fra slutdatoen for alle afsluttede forløb registreret i de fire forberedende tilbud, vi ser på i rapporten. En overgang til ordinær uddannelse defineres ved, at den udsatte elev startede på en fuldtidsuddannelse på et niveau højere end grundskoleniveau, mens beskæftigelse defineres ved, at den udsatte elev startede i beskæftigelse af et arbejdsomfang på minimum 27 timer om ugen, svarende til Danmarks Statistiks definition af fuldtidsbeskæftigelse.

3.2 METODE

Til at undersøge, i hvilken grad de individuelle udbydere af AVU, FVU, produktionsskole- og ungdomsskoleophold løfter udsatte elever videre, er de forventede overgangsgrader til ordinær uddannelse eller beskæftigelse beregnet for hver enkelt institution og skole inden for det første år, efter eleverne afsluttede det forberedende tilbud. I analysen medtages kun den første overgang, da senere overgange ofte kan være drevet af mellemliggende beskæftigelsesforløb. I disse tilfælde kan det således være svært at afgøre, om det var det forberedende tilbud eller et mellemliggende beskæftigelsesforløb, som fik den udsatte elev til at videreuddanne sig eller komme i beskæftigelse efter afslutningen af tilbuddet.

En del af institutionerne og skolernes forventede overgangsgrader for deres elever kan imidlertid forklares ud fra deres rammevilkår, som blandt andet omfatter elevernes og deres forældres karakteristika, arbejdsmarkedssituationen i lokalområdet, hvor institutionerne eller skolerne var beliggende, de økonomiske konjunkturer mv. For at kunne beregne den del af de forventede overgangsgrader, som specifikt kunne tilskrives de respektive institutioner og skolers indsats i forhold til at løfte deres udsatte elever videre – deres “løfteevne” – tages der i analysen derfor højde for disse rammevilkår.

Forskelle i elevsammensætningen på tværs af de forskellige institutioner og skoler beskrives ved at inddrage oplysninger om blandt andet køn, alder, etnicitet, civilstatus og antal børn. Derudover medtages også oplysninger om elevernes tidligere uddannelseshistorik i form af opnåede karakterer ved folkeskolens afgangsprøve i dansk og matematik og afbrudte ungdomsuddannelsesforløb samt oplysninger om tidligere erhvervs erfaring. Yderligere inddrages oplysninger om psykiske lidelser, handicap, anbringelser, foranstaltninger og kriminalitet samt elevernes familiebaggrund i form af forældrenes højeste uddannelsesniveau, husstandsindkomst og kriminalitet begået af den unges nærmeste familie.

Ud over de elevspecifikke karakteristika inddrages også oplysninger om tidspunktet for, hvornår de udsatte elever afsluttede et forberedende tilbud, den geografiske beliggenhed for institutionerne og skolerne samt ledigheden i kommunerne for at fjerne betydningen af det lokale arbejdsmarked.

Konkret beregnes institutionernes og skolernes løfteevne ud fra en multilevel model, der beskriver sammenhængen mellem sandsynligheden for at overgå til ordinær uddannelse eller beskæftigelse på den ene side og en lang række karakteristika for de udsatte elever og deres forældre samt forhold knyttet til institutionerne og skolernes lokalområder på den anden.⁵ I modellen estimeres i første omfang de gennemsnitlige forventede

overgangsgrader til ordinær uddannelse eller beskæftigelse inden for hvert af de fire tilbud, som kunne forklares ud fra rammevilkårene på tværs af institutionerne og skolerne. Herefter estimeres den forventede overgangsgrad for hver enkelt institution eller skole, hvorved det er muligt at måle, om de respektive institutioner og skoler havde en forventet overgangsgrad, der lå over eller under den gennemsnitlige forventede overgangsgrad inden for et tilbud, som var forklaret ud fra rammevilkårene. Afvigelserne fra de gennemsnitlige forventede overgangsgrader angiver de individuelle institutioner og skolers evne til at løfte eleverne videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse.

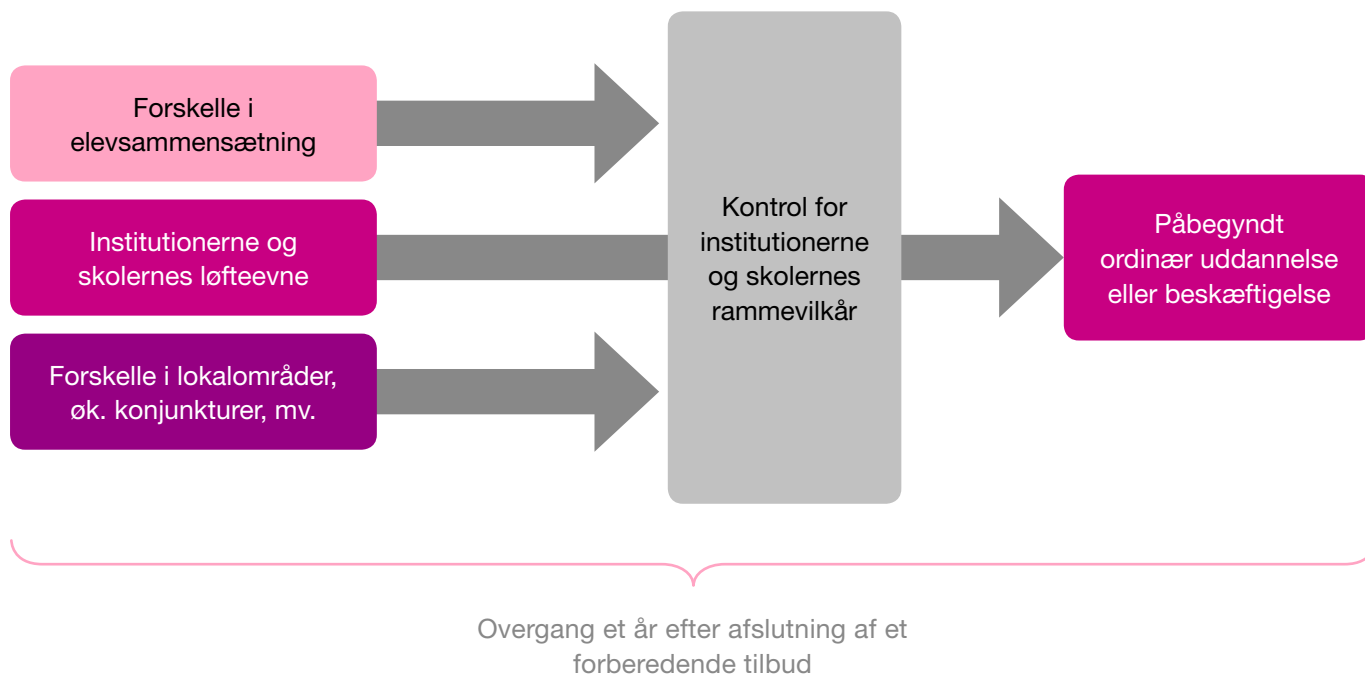
I Figur 2 er vist en grafisk illustration af modellen, som anvendes til at beregne institutionerne og skolernes løfteevne inden for de fire tilbud. Pilen fra kassen “Institutionens/skolens løfteevne” over til kassen “Påbegyndt ordinær uddannelse eller beskæftigelse” viser den del af de forventede overgangsgrader for udsatte elever til ordinær uddannelse eller beskæftigelse inden for det første år efter afslutningen af et tilbud, som kunne tillægges de respektive institutioner og skolers indsats i forhold til at løfte udsatte elever videre (løfteevne), når der kontrolleres for forskelle i institutionernes og skolernes rammevilkår.

Modellen anvendes særskilt til at analysere institutionerne og skolernes løfteevne, lige som der skelnes mellem de udsatte elever og alle elever i tilbuddene for der-ved at kunne analysere, om institutionerne og skolerne løftede de to grupper af elever forskelligt.

5. For en nærmere beskrivelse af modellen henvises til DEA-notatet: “Hvordan måler vi institutionerne og skolernes løfteevne for de udsatte unge i forberedende tilbud?”, juni 2017.

FIGUR 1.

Illustration af institutionerne og skolernes løfteevne for udsatte unge til ordinær uddannelse eller beskæftigelse

4. Hvor mange og hvem er de udsatte unge i forberedende tilbud?

I Kapitel 4 beskrives, hvor mange unge afsluttede et forberedende tilbud i perioden 2011-2013, og hvordan de fordelte sig på tværs af de fire typer af tilbud, der fokuseres på i rapporten. Endvidere ses der på, hvad der karakteriserede eleverne i tilbuddene samt om de elever, der havde en særlig høj risiko for senere hen at ende uden for arbejdsmarkedet, adskilte sig fra de ikke-udsatte elever i tilbuddene.

1. Indledning
2. Forberedende tilbud og de udsatte unge
3. Data og metode
4. **Hvor mange og hvem er de udsatte unge i forberedende tilbud?**
5. Institutioner og skolars løft af udsatte unge til ordinær uddannelse eller beskæftigelse
6. Databegrænsninger og andre forhold
7. Sammenfatning
8. Konklusion

4.1 FORDELING AF DE UDSATTE UNGE I FORBEREDENDE TILBUD

I Tabel 2 er en opgørelse over, hvor mange personer i alderen 15-25 år som tog et forberedende tilbud på henholdsvis AVU, FVU, en produktionsskole eller en ungdomsskole i årene 2011-2013. I alt afsluttede 189.921 personer et af de fire tilbud i denne periode, heraf var de 35.191 udsatte, svarende til knap hver femte af eleverne. Der var klart flest, som tog AVU – med cirka 18.000 og 110.000 for henholdsvis de

udsatte elever og alle elever – mens næstflest afsluttede et produktionsskoleophold lidt over 6.000 og 40.000 i de to grupper. Hvis der ses bort fra ungdomsskolerne, som af tekniske årsager her ligger uforholdsvist højt, hvad angår andelen af udsatte elever (se anmærkning til Tabel 2), lå andelen for de udsatte elever nogenlunde på det samme niveau med 15-20 pct. inden for de tre andre tilbud.

TABEL 2.

Antal unge, der afsluttede et forberedende tilbud, 2011-2013

Anm.: *På grund af et begrænset antal elever, der overgik til beskæftigelse efter et afsluttet ungdomsskoleophold, har det for dette tilbud været nødvendigt at sænke risikogrænsen for senere at ende på langvarig passiv forsørgelse fra 30 til 20 pct. for at kunne estimere modellen. Derfor den høje andel af udsatte elever i dette tilbud.
Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Antal personer, 15-25 årige	Udsatte elever	Alle elever	Andel af udsatte elever
AVU	17.879	110.123	16%
FVU	4.730	23.791	20%
Produktionsskole	6.188	40.121	15%
Ungdomsskole*	6.394	15.886	40%
De fire tilbud i alt	35.191	189.921	19%

Ud over at se på den gennemsnitlige andel af udsatte elever i de respektive tilbud er det også relevant at se på fordelingen af elevernes grad af udsathed, som må forventes at have en vis betydning for elevernes overgangsgrader til ordinær uddannelse og beskæftigelse. I Figur 2 er vist den gennemsnitlige risiko for senere hen at ende på langvarig passiv forsørgelse angivet ved kvartiler for eleverne inden for de fire tilbud. Af figuren fremgår det, at den gennemsnitlige risiko lå på nogenlunde det samme niveau på tværs af tilbuddene i de tre første kvartiler (dvs. for de 75 pct. elever med

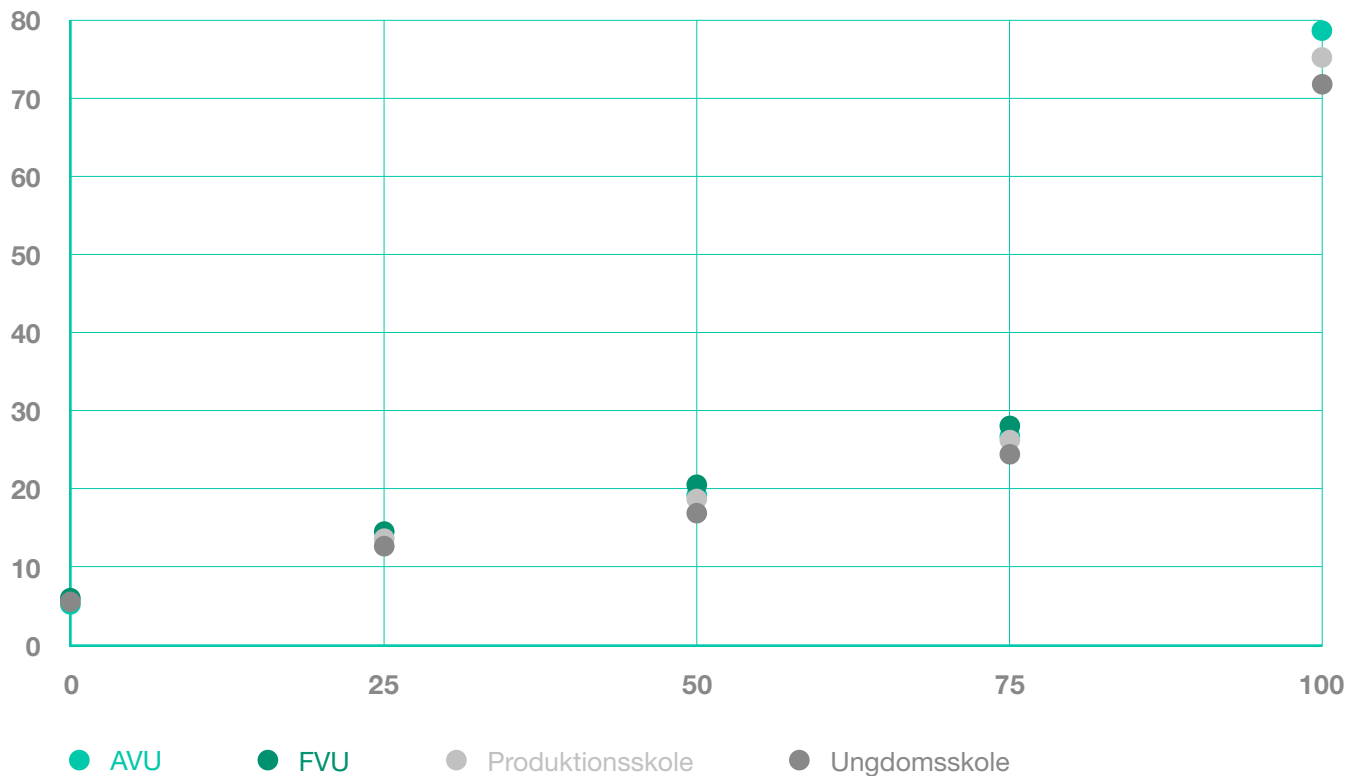
den laveste grad af udsathed). Først i fjerde kvartil var der en forskel mellem tilbuddene, hvor de mest udsatte elever i AVU havde en gennemsnitlig højere risiko på 79 pct., mod 75 pct. på produktionsskolerne og 72 pct. i FVU.

FIGUR 2.

De unges grad af udsathed i forberedende tilbud fordelt på kvartiler, 2011-2013

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata

Gennemsnitlig risiko, pct.

4.2 ELEVSAMMENSÆTNING PÅ TVÆRS AF INSTITUTIONER OG SKOLER

I dette afsnit ser vi nærmere på, hvordan elevsammensætningen for de udsatte elever og alle elever varierede på tværs af institutionerne og skolerne inden for hvert af de fire tilbud. Dette er relevant at belyse, da institutionerne og skolernes muligheder for at løfte eleverne videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse afhæng af karakteristikaene for deres elever som en del af deres rammevilkår.

4.2.1 Almen voksenundervisning (AVU)

Tabel 3 illustrerer variationen i elevsammensætningen på tværs af udbyderne inden for AVU, hvor den gennemsnitlige andel af elever, som afsluttede et tilbud i perioden 2011-2013, er opgjort for en række karakteristika. De to første søjler viser institutioner med henholdsvis det laveste og højeste gennemsnit for en række udvalgte karakteristika for de elever, som var udsatte, mens tredje og fjerde søjle viser det samlede gennemsnit for alle institutionerne opgjort for henholdsvis udsatte elever og alle elever.

TABEL 3.

Variation i elevsammensætningen for udbydere af AVU, 2011-2013

Anm.: Andel uden afsluttet folkeskole dækker over elever, som ikke havde registreret en karakter i dansk og matematik.
Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Udvalgte karakteristika per institution 15-25 årige	UDSATTE ELEVER			ALLE ELEVER
	Minimum	Maksimum	Gennemsnit	Gennemsnit
Køn (andel mænd)	20%	100%	59%	51%
Alder (år)	18,4	23,0	20,6	20,3
Andel med børn	0%	57%	11%	11%
Andel som var nydanskere	0%	68%	22%	19%
Andel uden afsluttet folkeskole	0%	100%	58%	37%
Andel med psykisk lidelse	0%	53%	21%	12%
Andel som havde været anbragt	0%	100%	54%	22%
Andel med handicap	0%	40%	4%	2%
Andel med dom for kriminalitet	0%	100%	19%	14%
Andel med forældre med en VU	0%	20%	6%	17%
Husstandsindkomst (kr.)	73.367	214.135	143.959	188.855
Gennemsnitlig risiko	34%	43%	37%	22%
Antal institutioner			93	94

Af tabellen fremgår det, at institutionerne havde meget forskellige elevsammensætninger, hvad angik deres udsatte elever. Det gælder blandt andet i forhold til demografiske karakteristika, hvor gennemsnitsalderen for de udsatte elever varierede fra godt 18 til 23 år, samtidig med at der var store forskelle i fordelingen på køn, forsørgere og andelen af nydanskere på tværs af institutionerne. Eksempelvis var der institutioner, hvor ingen udsatte elever var nydanskere, mens den institution med den højeste andel af udsatte elever, som var nydanskere, lå på 68 pct. På tværs af alle institutionerne var gennemsnitsandelen for udsatte elever med anden etnisk herkomst end dansk 22 pct., mod 19 pct. for alle elever.

Hvis der ses på nogle af de risikofaktorer, som blev anvendt til at definere de udsatte elever, fremgår det ligeledes, at der var meget store forskelle i elevsammensætningen på tværs af institutionerne. Det gælder både i forhold til elevernes egne karakteristika, hvor f.eks. andelen, som havde en psykisk lidelse, havde været anbragt uden for hjemmet eller var handicappet varierede betydeligt mellem de forskellige institutioner. Også for elevernes forældres karakteristika var der væsentlige forskelle på tværs af institutionerne, hvor f.eks. andelen af udsatte elever med forældre, der havde en videregående uddannelse, varierede fra ingen i nogle institutioner til at udgøre hver femte i andre institutioner. Den gennemsnitlige risiko for senere i livet at ende i langvarig passiv forsørgelse lå for de udsatte elever på i gennemsnit 37 pct. på tværs af institutionerne sammenlignet med 22 pct. for alle eleverne.

4.2.2 Forberedende voksenundervisning (FVU)

Tabel 4 illustrerer variationen i elevsammensætningen for de forskellige udbydere af FVU, hvor gennemsnitsandelene for de udsatte elever og alle elever er angivet for de tilsvarende karakteristika. Også inden for dette tilbud var der betydelige forskelle i elevsammensætningen på tværs af institutionerne, hvor elevsammensætningen i store træk mindede om den, vi så for udbydere af AVU.

TABEL 4.

Variation i elevsammensætningen for udbydere af FVU, 2011-2013

Anm.: Andel uden afsluttet folkeskole dækker over elever, som ikke havde registreret en karakter i dansk og matematik.
Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Udvalgte karakteristika per institution 15-25 årige	UDSATTE ELEVER			ALLE ELEVER
	Minimum	Maksimum	Gennemsnit	Gennemsnit
Køn (andel mænd)	0%	100%	58%	51%
Alder (år)	18,4	25,0	20,6	20,5
Andel med børn	0%	67%	11%	11%
Andel som var nydanskere	0%	68%	21%	19%
Andel uden afsluttet folkeskole	0%	100%	61%	38%
Andel med psykisk lidelse	0%	100%	24%	13%
Andel som havde været anbragt	0%	100%	55%	21%
Andel med handicap	0%	22%	4%	3%
Andel med dom for kriminalitet	0%	100%	19%	12%
Andel med forældre med en VU	0%	20%	5%	20%
Husstandsindkomst (kr.)	1	259.092	141.192	194.857
Gennemsnitlig risiko	33%	43%	37%	22%
Antal institutioner			116	122

4.2.3 Produktionsskoler

Tabel 5 illustrerer produktionsskolernes elevsammensætninger, hvor det fremgår, at der også her var forholdsvis store forskelle mellem skolerne for flere af karakteristikaene, samtidig med at eleverne på produktionsskolerne på flere områder adskilte sig fra eleverne i AVU og FVU. Blandt andet var eleverne på produktionsskolerne yngre, samtidig med at der var flere mandlige elever blandt især de udsatte elever. Herudover var andelen af nydanskere lavere på produktionsskolerne, hvilket er forventeligt, da AVU og FVU i højere grad retter sig mod unge med manglende eller begrænsede danskundskaber.

I forhold til karakteristikaene, der knyttede sig til risikofaktorerne for de udsatte elever, ses det, at der var nogle skoler, som ingen elever havde med psykiske lidelser, mens op til fire ud af ti (39 pct.) på andre skoler havde psykiske lidelser blandt eleverne, som var udsatte. Andelen af udsatte elever, som havde været anbragt, varierede fra 19 til 71 pct., mens andelen, som havde begået kriminalitet, spændte fra 0 til 33 pct. Også i forhold til forældrenes uddannelsesbaggrund var der forskelle mellem skolerne, hvor andelen med en videregående uddannelse varierede fra 0 til 14 pct., hvor gennemsnitsandelen for alle skoler lå på 5 pct. for de udsatte elever, mod 19 pct. for alle elever. Den gennemsnitlige risiko for senere at ende i langvarig passiv forsørgelse udgjorde henholdsvis 36 og 21 pct. for de udsatte elever og alle elever, hvor variationen mellem skolerne var lidt mindre end blandt AVU- og FVU-udbyderne.

TABEL 5.

Variation i elevsammensætningen for produktionsskoler, 2011-2013

Anm.: Andel uden afsluttet folkeskole dækker over elever, som ikke havde registreret en karakter i dansk og matematik.
Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Udvalgte karakteristika per skole 15-25 årige	UDSATTE ELEVER			ALLE ELEVER
	Minimum	Maksimum	Gennemsnit	Gennemsnit
Køn (andel mænd)	31%	100%	68%	51%
Alder (år)	16,5	18,5	17,4	17,4
Andel med børn	0%	4%	0%	0%
Andel som var nydanskere	0%	61%	16%	10%
Andel uden afsluttet folkeskole	27%	71%	48%	28%
Andel med psykisk lidelse	0%	39%	19%	10%
Andel som havde været anbragt	19%	71%	47%	16%
Andel med handicap	0%	25%	2%	1%
Andel med dom for kriminalitet	0%	33%	5%	8%
Andel med forældre med en VU	0%	14%	5%	19%
Husstandsindkomst (kr.)	63.783	237.618	156.864	210.648
Gennemsnitlig risiko	34%	39%	36%	21%
Antal skoler			81	82

4.2.4 Ungdomsskoler

Tabel 6 illustrerer variationen i elevsammensætningen mellem ungdomsskolerne, som typisk målrettes de yngre elever. I lighed med de andre tilbud tegner sig også her et billede af nogle meget forskellige elevsammensætninger på tværs af skolerne inden for tilbuddet og dermed nogle meget forskellige forudsætninger for, at skolerne kunne løfte eleverne videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse.

TABEL 6.

Variation i elevsammensætningen for ungdomsskoler, 2011-2013

Anm.: Andel uden afsluttet folkeskole dækker over elever, som ikke havde registreret en karakter i dansk og matematik. Herudover er andelen af udsatte elever defineret ud fra en risikogrænse på 20 pct. Se også fodnote til Tabel 2.
Kilde: Egne beregninger på registerdata.

Udvalgte karakteristika per skole 15-25 årige	UDSATTE ELEVER			ALLE ELEVER
	Minimum	Maksimum	Gennemsnit	Gennemsnit
Køn (andel mænd)	0%	100%	63%	51%
Alder (år)	15,0	18,1	15,7	15,6
Andel med børn	0%	7%	0%	0%
Andel som var nydanskere	0%	100%	22%	15%
Andel uden afsluttet folkeskole	0%	100%	38%	34%
Andel med psykisk lidelse	0%	33%	12%	10%
Andel som havde været anbragt	0%	100%	26%	17%
Andel med handicap	0%	100%	2%	1%
Andel med dom for kriminalitet	0%	33%	5%	8%
Andel med forældre med en VU	0%	33%	10%	16%
Husstandsindkomst (kr.)	2.682	268.437	202.022	181.052
Gennemsnitlig risiko	23%	37%	29%	22%
Antal skoler			78	78

5. Institutioner og skolers løft af udsatte unge til ordinær uddannelse eller beskæftigelse

I Kapitel 5 analyseres, hvor godt udbydere af AVU, FVU, produktionsskole- og ungdomsskoleophold løftede deres udsatte elever videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse inden for det første år, efter et tilbud blev afsluttet. Dette gøres ved at sammenligne de forventede overgangsgrader for hver enkelt institution og skole med de forventede gennemsnitlige overgangsgrader inden for hvert af tilbuddene, hvorved de individuelle institutioner og skolers løfteevne for udsatte elever kan beregnes.

1. Indledning
2. Forberedende tilbud og de udsatte unge
3. Data og metode
4. Hvor mange og hvem er de udsatte unge i forberedende tilbud?
5. **Institutioner og skolers løft af udsatte unge til ordinær uddannelse eller beskæftigelse**
6. Databegrænsninger og andre forhold
7. Sammenfatning
8. Konklusion

5.1 GENNEMSNITLIGE FORVENTEDE OVERGANGSGRADER

Figur 3 viser de gennemsnitlige forventede overgangsgrader for de udsatte elever til ordinær uddannelse eller beskæftigelse på tværs af institutionerne og skolerne inden for de fire tilbud. Disse angiver sandsynligheden for, at en udsat gennemsnitselev inden for hvert af tilbuddene overgik til ordinær uddannelse eller beskæftigelse inden for det første år, efter de havde været igennem tilbuddet, beregnet ud fra de forskellige rammevilkår, som ikke specifikt knyttede sig til de enkelte institutioner og skoler.

Det ses, at den gennemsnitlige forventede overgangsgrad til ordinær uddannelse var højest blandt de udsatte elever, der afsluttede et produktionsskoleophold med 39 pct., mens den laveste gennemsnitlige forven-

tede overgangsgrad til ordinær uddannelse var blandt de udsatte elever, som tog FVU; den lå på 24 pct. For overgangen til beskæftigelse var det de udsatte elever, som tog et produktionsskoleophold, der med 14 pct. havde den højeste overgangsgrad i det efterfølgende år, mens den laveste overgangsgrad forekom blandt de udsatte elever, som tog et ophold på en ungdomsskole med 5 pct.

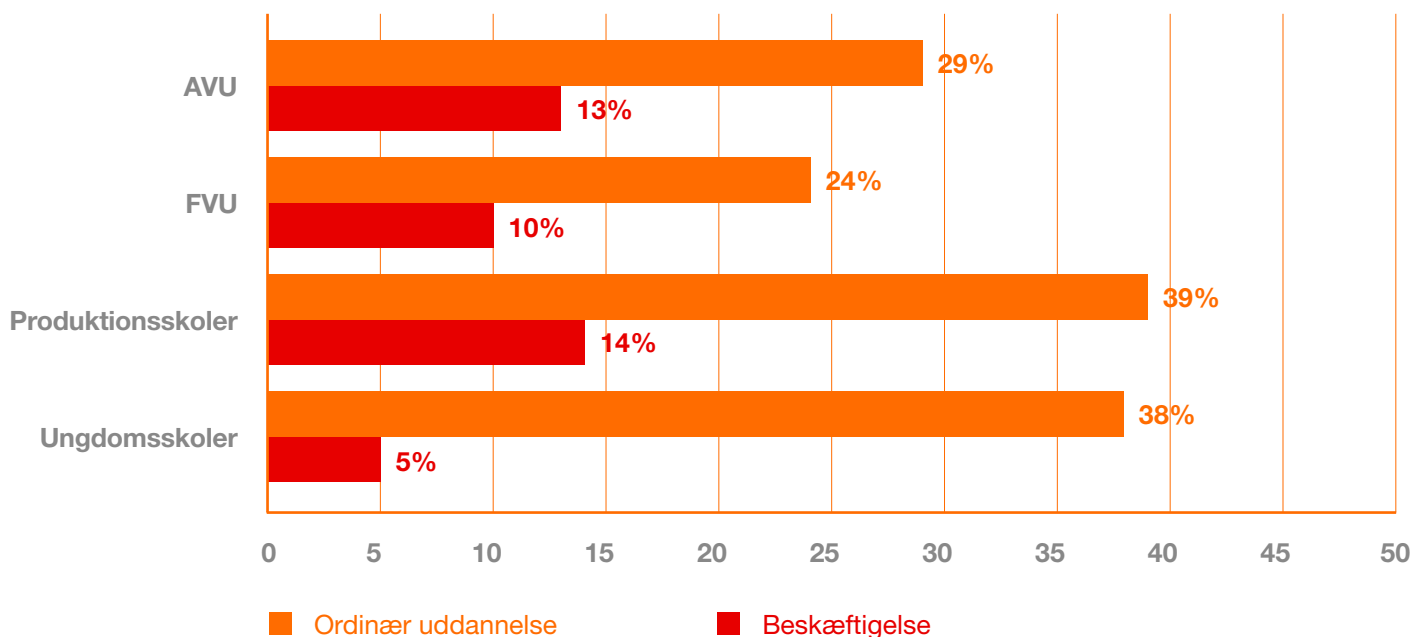
De gennemsnitlige forventede overgangsgrader benyttes i næste afsnit til at beregne løfteevnen for de individuelle institutioner og skoler inden for de fire tilbud. I den forbindelse er det vigtigt at understrege, at der ikke bør foretages sammenligninger på tværs af tilbuddene, da institutionerne og skolerne dels er underlagt forskellige lovgivninger, dels har meget forskellige formål, kerneopgaver og målgrupper.

FIGUR 3.

Gennemsnitlig forventet overgangsgrad til ordinær uddannelse eller beskæftigelse for udsatte elever inden for det første år, 2011-2013

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Gennemsnitlig forventet overgang for udsatte elever beregnet ud fra rammevilkår, som ikke specifikt knyttede sig til de enkelte institutioner og skoler, 15-25 årige, pct.

5.2 INSTITUTIONER OG SKOLERS LØFTEEVNE FOR UDSATTE UNGE

I dette afsnit analyseres nærmere, i hvilken grad institutionerne og skolerne inden for de fire tilbud individuelt løftede udsatte elever videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse. I de følgende figurer er institutionerne og skolerne rangeret enkeltvis efter deres løfteevne målt ved forskellen mellem deres individuelle forventede overgangsgrader og de gennemsnitlige forventede overgangsgrader til ordinær uddannelse eller beskæftigelse på tværs af institutionerne og skolerne inden for hvert af tilbuddene.

5.2.1 Almen voksenundervisning (AVU)

Figur 4 viser den forventede overgangsgrad til ordinær uddannelse og beskæftigelse inden for det første år efter et tilbud blev afsluttet for hver af de 93 institutioner, som udbød AVU og havde udsatte elever registreret i løbet af analyseperioden, når der korrigeres for deres rammevilkår. I figuren er der for hver enkelt af institutionerne vist en rød og en blå søjle, som angiver den procentvise ændring i den forventede overgangsgrad til henholdsvis ordinær uddannelse eller beskæftigelse for udsatte elever, som kunne tilskrives den pågældende institutions indsats. En søjle over den vandrette akse indikerer således en positiv løfteevne, mens en søjle under den vandrette akse indikerer en negativ løfteevne.

Det fremgår, at der var stor forskel på, hvordan de forskellige AVU-udbydere klarede sig i forhold til at løfte eleverne videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse. Eksempelvis ses det, at den udbyder, der bidrog næstmest til at løfte eleverne videre til ordinær uddannelse, klarede sig mindre godt i forhold til at løfte eleverne videre til beskæftigelse (de to søjler næstlængst til venstre). Tilsvarende var den udbyder, som havde den næstmest negative løfteevne til ordinær uddannelse, blandt de bedste, når det drejede sig om at løfte eleverne videre til beskæftigelse (de to søjler næstlængst til højre).

Overordnet set var der store forskelle i løfteevnen på tværs af udbydere af AVU. Løfteevnen til ordinær uddannelse for de ti bedst placerede institutioner lå mellem 7 og 16 procentpoint, mens de ti dårligst placerede institutioner havde en løfteevne mellem -7 og -11 procentpoint. Også for løfteevnen til beskæftigelse var der store forskelle på tværs af institutionerne, som lå på mellem 9 og 27 procentpoint for de bedst placerede institutioner og på mellem -5 til -8 procentpoint for de dårligst performende institutioner.

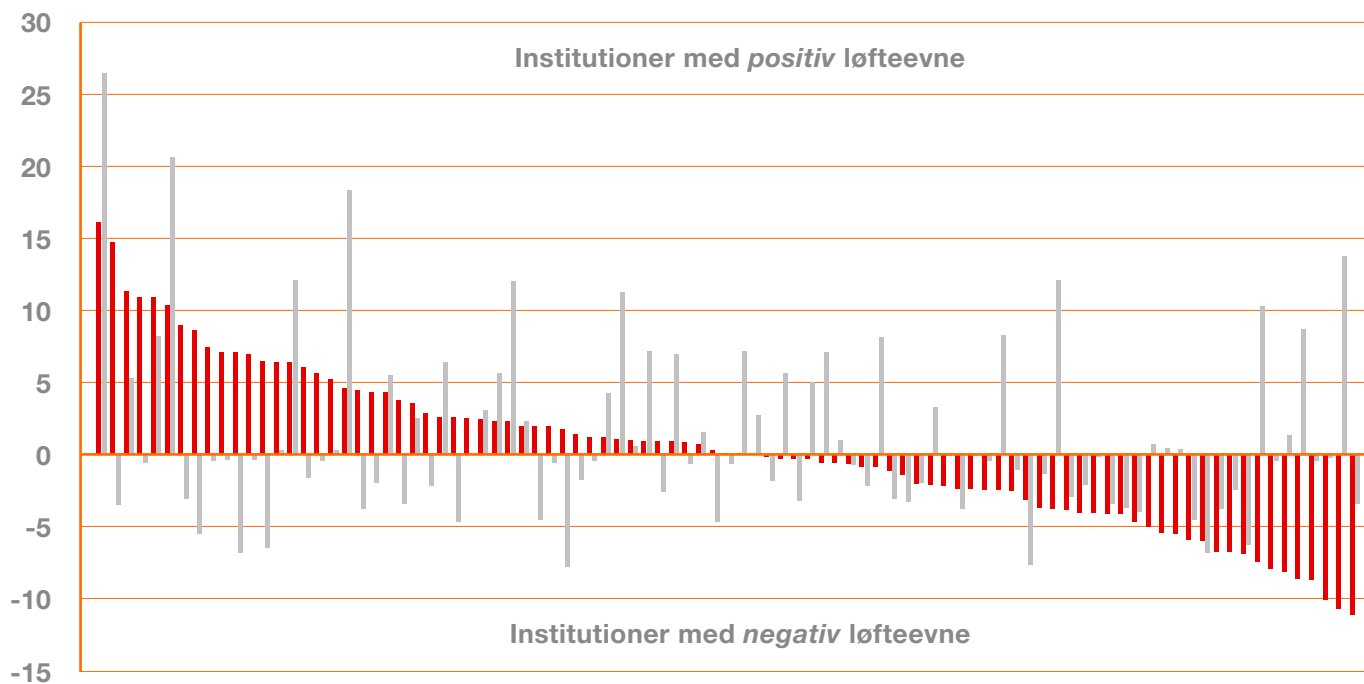
FIGUR 4.

Udbydere af AVU rangeret i forhold til forventet overgangsgrad, når der korrigeres for rammevilkår, 2011-2013

Anm.: Figuren omfatter de 93 udbydere af AVU, som havde udsatte elever registreret i afsluttede forløb i 2011-2013.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Antal procentpoints afvigelse fra gennemsnitlig forventet overgangsgrad

■ Ordinær uddannelse
■ Beskæftigelse

5.2.2 Forberedende voksenundervisning (FVU)

I Figur 5 er vist de forventede overgangsgrader til ordinær uddannelse og beskæftigelse for de 116 institutioner, som havde udsatte elever registreret i FVU i løbet af analyseperioden, korrigeret for institutionernes rammevilkår. Det ses, at der også inden for dette tilbud var stor variation i forhold til, hvor godt institutionerne loftede deres udsatte elever videre. Som det var tilfældet under AVU ses der også her tendenser til, at institutioner, der havde en positiv løfteevne til ordinær uddannelse, loftede mindre godt til beskæftigelse, og omvendt. For eksempel havde den institution, som lå dårligst placeret hvad angik løfteevnen til ordinær uddannelse, en positiv løfteevne til beskæftigelse (de to søjler længst til højre).

For de ti bedst placerede institutioner inden for FVU spændte løfteevnen til ordinær uddannelse sig i intervallet fra 6 til 20 procentpoint, mens de ti dårligste placerede institutioner havde en løfteevne, der lå i spændet mellem -5 og -9 procentpoint. Hvad angik løfteevnen til beskæftigelse var der også store forskelle, hvor de tilsvarende intervaller var på henholdsvis 7 til 12 procentpoint og -3 til -4 procentpoint i perioden.

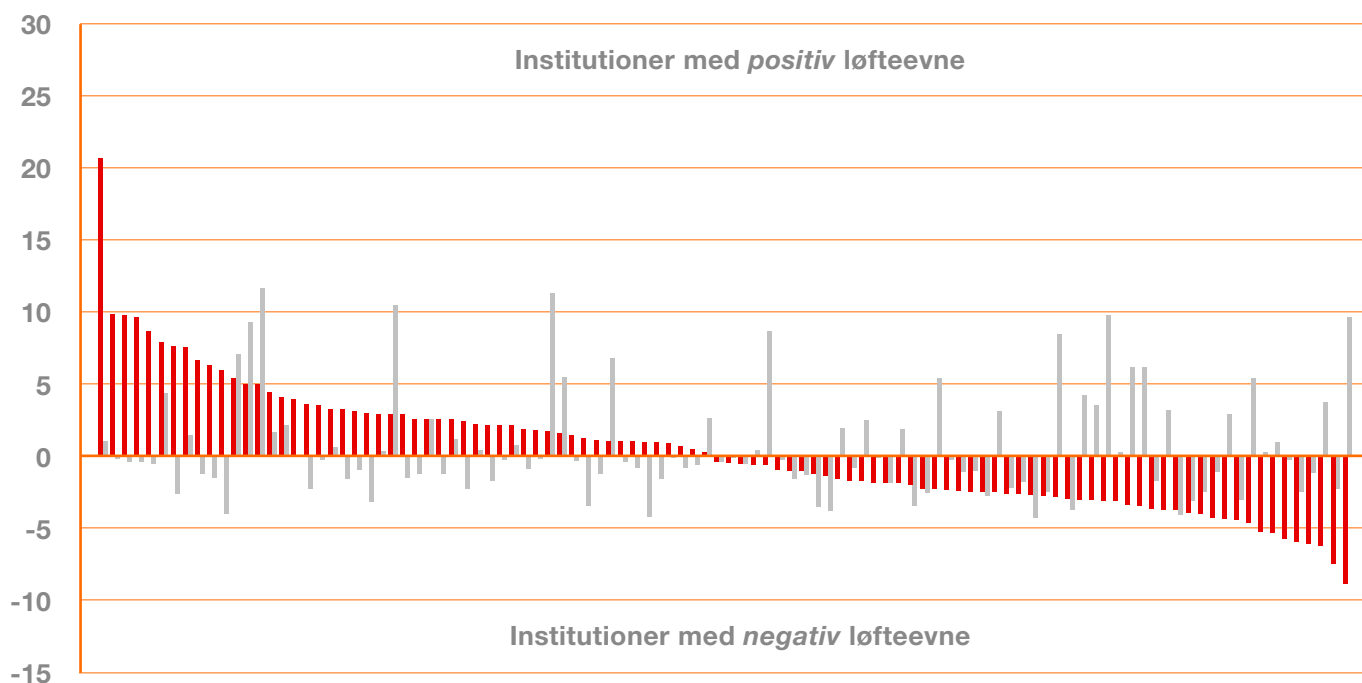
FIGUR 5.

Udbydere af FVU rangeret i forhold til forventet overgangsgrad, når der korrigeres for rammevilkår, 2011-2013

Anm.: Figuren omfatter de 116 udbydere af FVU, som havde udsatte elever registreret i afsluttede forløb i 2011-2013.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Antal procentpoints afvigelse fra gennemsnitlig forventet overgangsgrad

■ Ordinær uddannelse
■ Beskæftigelse

5.2.3 Produktionsskoler

Figur 6 viser de forventede overgangsgrader til ordinær uddannelse eller beskæftigelse for de udsatte elever, som afsluttede et tilbud på en af de 81 produktionsskoler i datagrundlaget, når der korrigeres for skolernes forskellige rammevilkår. Det fremgår, at også blandt produktionsskolerne var der stor forskel på, hvor gode de var til at løfte eleverne videre til ordinær uddannelse og beskæftigelse. Lige som for institutionerne inden for AVU og FVU var der en del produktionsskoler, som havde en modsatrettet løfteevne, hvad angik løftet til henholdsvis ordinær uddannelse og beskæftigelse for udsatte elever.

Dog var der ikke helt den samme variation mellem skolernes løfteevne til ordinær uddannelse, som det var tilfældet for udbyderne af AVU- og FVU. De ti bedst placerede produktionsskoler havde en løfteevne til ordinær uddannelse på cirka 2 til 3 procentpoint, mens løfteevnen for de ti dårligst placerede skoler lå på mellem -1 og -3 procentpoint. Der var lidt større spredning i løfteevne til beskæftigelse, som lå mellem 3 og 10 procentpoint for de ti bedst placerede skoler og på -3 til -4 pct. for de ti lavest placerede skoler, hvilket svarede nogenlunde til variationen, der forekom mellem udbyderne af FVU- og FVU.

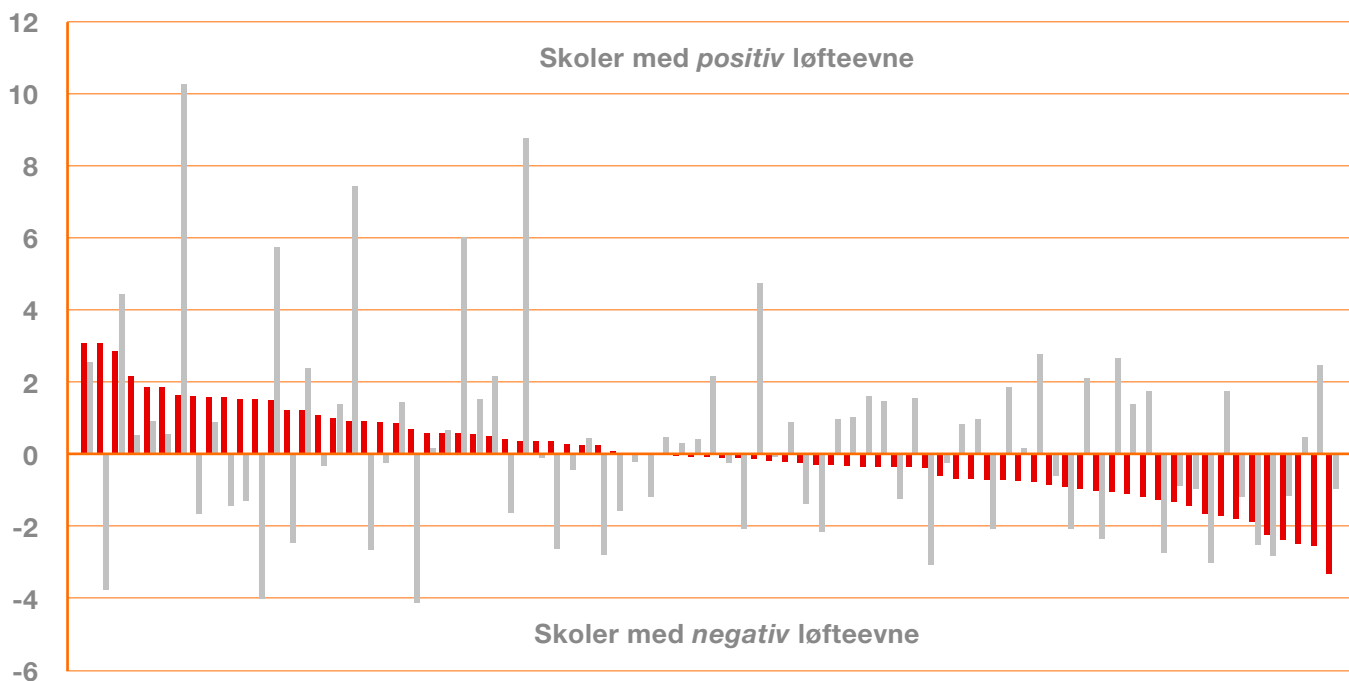
FIGUR 6.

Produktionsskoler rangeret i forhold til forventet overgangsgrad, når der korrigeres for rammevilkår, 2011-2013

Anm.: Figuren omfatter de 81 produktionsskoler, som havde udsatte elever registreret i afsluttede forløb i 2011-2013.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Antal procentpoints afvigelse fra gennemsnitlig forventet overgangsgrad

■ Ordinær uddannelse
■ Beskæftigelse

5.2.4 Ungdomsskoler

I Figur 7 er vist de forventede overgangsgrader til ordinær uddannelse og beskæftigelse for de udsatte elever, som afsluttede et ungdomsskoleforløb under hensyntagen til skolernes rammevilkår. Ungdomsskolerne adskilte sig væsentligt fra de tre andre tilbud ved, at de havde en elevsammensætning, som typisk var noget yngre. Dette er i sig selv medvirkende til, at de har vanskeligere ved at løfte eleverne videre til beskæftigelse, da elevernes unge alder typisk retter sig mod en mindre del af det især ufaglærte arbejdsmarked. Den større andel af yngre elever betyder dog samtidig, at skolerne ofte har et større fokus på videre uddannelse, hvilket kan have en positiv indvirkning på skolernes løft af

eleverne til ordinær uddannelse. 78 af ungdomsskolerne havde udsatte elever registreret i analyseperioden.

De ti ungdomsskoler, som var bedst placeret i forhold til at få udsatte elever videre i ordinær uddannelse, havde en løfteevne i intervallet fra 18 helt op til 34 procentpoint, mens løfteevnen for de ti skoler, der lå dårligst placeret, var mellem -11 og -16 procentpoint. I forhold til overgangen til beskæftigelse var variationen i løfteevnen som forventet noget mindre på tværs af skolerne, hvor denne lå på mellem 2 og 9 procentpoint for de ti bedst placerede skoler og mellem -1 og -2 procentpoint for de dårligst placerede skoler.

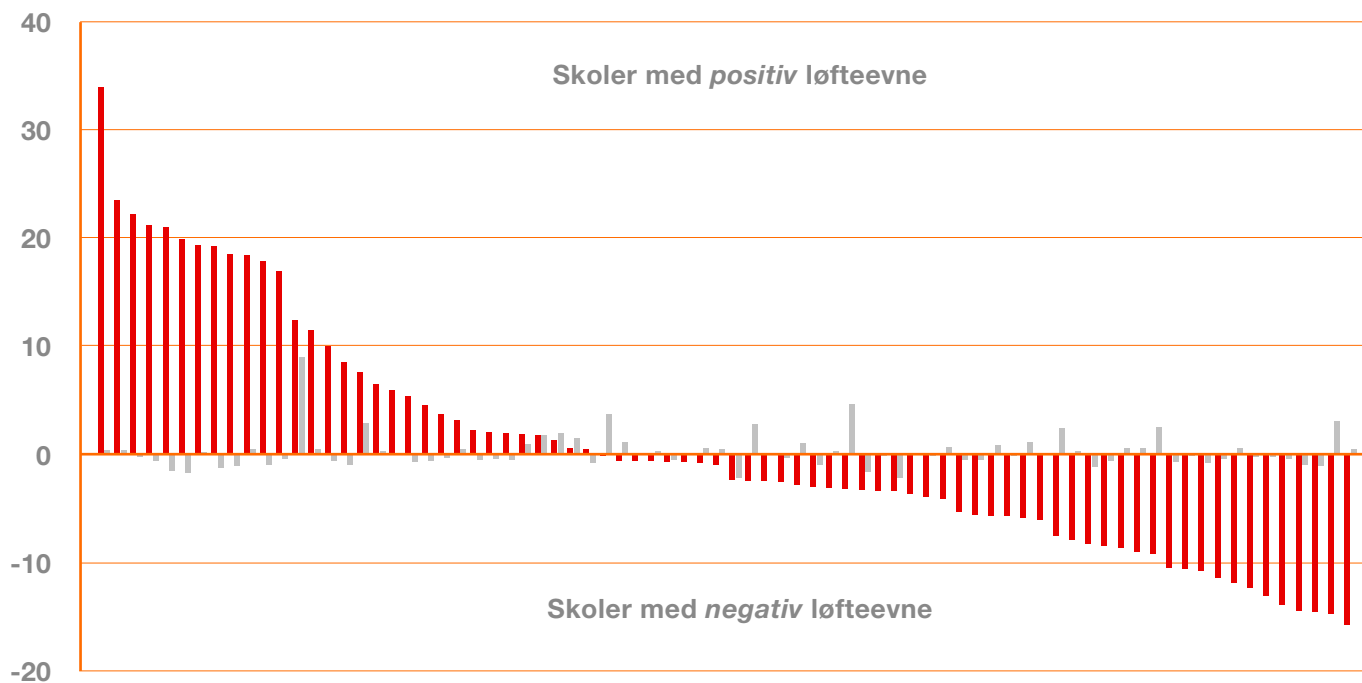
FIGUR 7.

Ungdomsskoler rangeret i forhold til forventet overgangsgrad, når der korrigeres for rammevilkår, 2011-2013

Anm.: Figuren omfatter de 78 ungdomsskoler, som havde udsatte elever registreret i afsluttede forløb i 2011-2013.
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

Antal procentpoints afvigelse fra gennemsnitlig forventet overgangsgrad

■ Ordinær uddannelse
■ Beskæftigelse

5.3 INSTITUTIONER OG SKOLERS LØFTEEVNE FOR UDSATTE UNGE I FORHOLD TIL ALLE UNGE

I det foregående afsnit blev det analyseret, i hvilken grad institutionerne og skolerne inden for hvert af de fire tilbud løftede deres udsatte elever videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse. For at se nærmere på, om de individuelle institutioner og skoler løftede deres udsatte elever forskelligt i forhold til alle elever, ses der i Figur 8 nedenfor nærmere på, hvordan de enkelte institutioner og skoler var placeret i forhold til hinanden inden for hvert af tilbuddene, når det drejede sig om at løfte de to grupper af elever videre til henholdsvis ordinær uddannelse og beskæftigelse inden for det første år.

I figuren vises for hvert af de fire tilbud institutionerne og skolernes individuelle placeringer efter deres løfteevne for alle elever (målt på den vandrette akse) sammenholdt med deres placeringer i løfteevnen for udsatte elever (målt på den lodrette akse). De blå linjer indikerer de tilfælde, hvor en institution eller skole indtog den samme placering for de to grupper af elever blandt alle institutionerne eller skolerne inden for et givent tilbud. Institutioner og skoler markeret med et punkt over linjen var således karakteriseret ved, at de indtog en bedre (lavere numerisk) placering, hvad angik løfteevnen for alle deres elever sammenholdt med deres placering for løfteevnen for deres udsatte elever, og omvendt.

For udbyderne inden for AVU og FVU fremgår det, at mange af institutionerne var placeret i enderne af rangeringen i figurene. Det vil sige, de institutioner, der generelt var gode til at løfte deres elever videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse, var også gode til at løfte deres udsatte elever videre, mens de institutioner, som lå i den modsatte ende af rangordenen, havde vanskeligt ved at løfte begge grupper af elever. Det bemærkes, at der var lidt større variation blandt de institutioner, som løftede middelmådigt (det vil sige

indtog midterplaceringer), særligt hvad angik løfteevnen til ordinær uddannelse, hvilket tyder på, at en gruppe af institutioner i et vist omfang løftede de to grupper af elever forholdsvist forskelligt.

For produktionsskolerne var der en noget større variation i forhold til, hvordan skolerne løftede de to grupper af elever, da mange indtog vidt forskellige placeringer (det vil sige havde en høj løfteevne for alle elever kombineret med en lav løfteevne for deres udsatte elever, og omvendt). I modsætning hertil var der for ungdomsskolerne en tendens til, at de lå tættere på den blå linje, hvilket tyder på, at mange af skolerne inden for dette tilbud performede nogenlunde lige godt i forhold til de to grupper af elever.

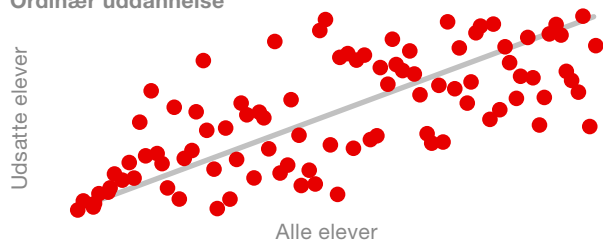
FIGUR 8.

Institutioner og skoler rangeret efter deres placeringer i forhold til deres løfteevne for udsatte elever kontra alle elever, 2011-2013

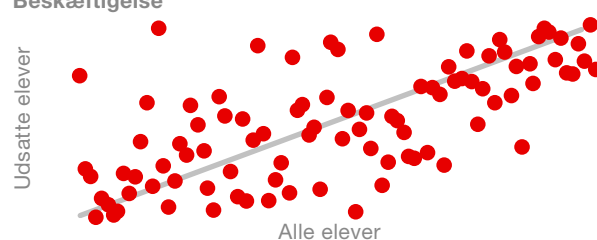
Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata.

AVU

Ordinær uddannelse

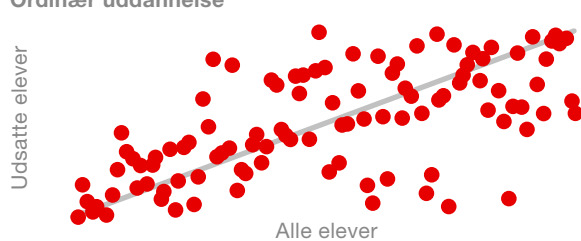

Beskæftigelse

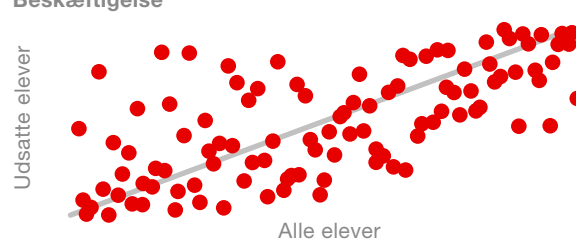

FVU

Ordinær uddannelse

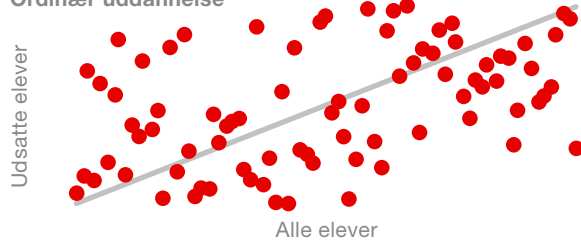

Beskæftigelse

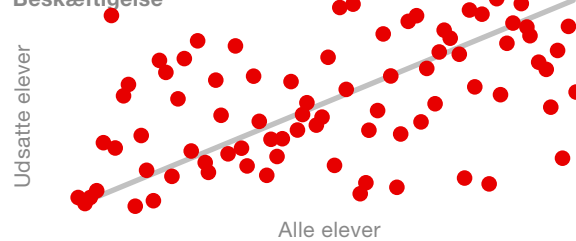

Produktionsskoler

Ordinær uddannelse

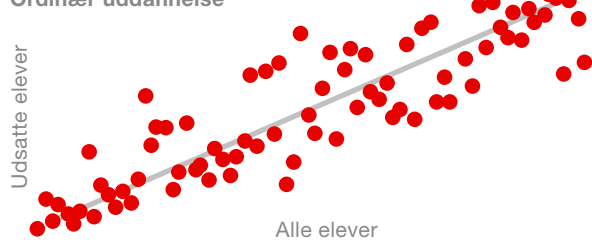

Beskæftigelse

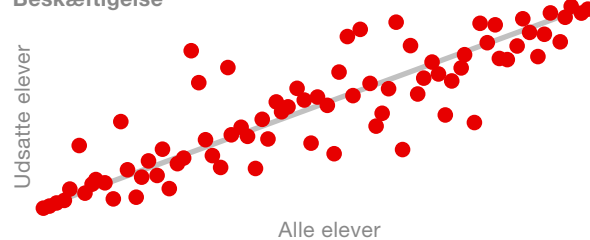

Ungdomsskoler

Ordinær uddannelse

Beskæftigelse

6. Data- begrænsninger og andre forhold

I dette kapitel ser vi nærmere på nogle af væsentligste databegrænsninger samt deres betydning for de fundne resultater af institutionernes og skoler-nes løfteevne inden for de fire forberedende tilbud.

1. Indledning
2. Forberedende tilbud og de udsatte unge
3. Data og metode
4. Hvor mange og hvem er de udsatte unge i forberedende tilbud?
5. Institutioner og skolars løft af udsatte unge til ordinær uddannelse eller beskæftigelse
6. **Databegrænsninger og andre forhold**
7. Sammenfatning
8. Konklusion

6.1 DATAGRUNDLAG

De oplysninger, der i analysen anvendes til at beregne institutionernes og skolernes løfteevne, er alle hentet fra Danmarks Statistik. Årsagen til, at alene denne datakilde benyttes, er, at det dermed sikres, at oplysningerne for alle institutioner og skoler er indsamlet og bearbejdet på samme måde, og at der dermed er en konsistens i forhold til, hvilke oplysninger der er til rådighed for de individuelle institutioner og skoler på tværs af tilbuddene. Desuden giver oplysningerne fra Danmarks Statistik også mulighed for at inddrage institutioner og skoler, der er underlagt en hovedinstitution.

Anvendelsen af Danmarks Statistiks registre betyder dog også, at det i analysen af institutionerne og skolernes forbedringspotentiale i forhold til at løfte deres udsatte elever videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse, ikke er muligt at inddrage institutionernes og skolernes økonomiske råderum, da regnskabstal kun foreligger for produktionsskoler. Samtidig findes der i registrene kun oplysninger om de forberedende tilbud på et forholdsvis overordnet detaljeringniveau, hvilket betyder, at det ikke er muligt at opdele eleverne på uddannelsesretninger. Ligeledes er det heller ikke muligt at identificere forskellige varianter af forløbene inden for tilbuddene, samtidig med at registrene ikke indeholder oplysninger om, hvor længe eleverne rent faktisk opholder sig i tilbuddene, herunder elevernes fravær.

6.2 UDELADTE OBSERVERBARE KARAKTERISTIKA FOR INSTITUTIONER OG SKOLER

I analysen af institutionernes og skolernes løfteevne er der udeladt en række forskellige observerbare karakteristika, som er tilknyttet de individuelle institutioner og skoler, hvilket blandt andet inkluderer undervisernes uddannelsesniveau og erhvervs erfaring, antallet af tilknyttede pædagoger, antallet af elever, afstanden til andre forberedende tilbud og uddannelses tilbud i lokalområdet, mv. Disse faktorer er udeladt, da de undersøges

nærmere i en kvalitativ undersøgelse foretaget af Den regionale ungeenhed under Region Hovedstaden som en del af et større analyseprojekt for Tænketanken DEA.⁶

6.3 ANDRE INDSATSER EFTER AFSLUTTET FORBEREDENDE TILBUD

I analysen måles overgangen til ordinær uddannelse eller beskæftigelse for udsatte elever, året efter de tog et af de fire forberedende tilbud, uden at der inddrages andre indsatser i perioden, efter tilbuddene afsluttes (i så fald sådanne foretages). Betydningen heraf afdækkes nærmere i en kvalitativ undersøgelse foretaget af Den Regionale Ungeenhed under Region Hovedstaden for Tænketanken DEA, hvor der spørges ind til betydningen af andre indsatser med fokus på, hvordan institutionerne og skolerne samarbejder med andre udbydere af forberedende tilbud.⁷ Dette betyder således, at resultaterne i analysen kan være påvirket af, at de udsatte unge har været gennem andre forberedende tilbud.

6.4 UDVÆLGELSE AF ANALYSEPERIODE

Institutionernes og skolernes løfteevne til ordinær uddannelse eller beskæftigelse for udsatte elever er beregnet ud fra tilgængelige oplysninger for perioden 2011-2013. Denne periode er valgt, da dette giver mulighed for at følge eleverne i op til et år efter afsluttet forløb på de forberedende tilbud, samtidig med at analysen således baserer sig på en treårig periode og ikke kun på et enkelt år. Dermed inddrager analysen ikke de seneste års ændringer, der er blevet foretaget inden for de respektive tilbud og ude på institutionerne og skolerne, hvorfor resultaterne i analysen kan have ændret sig de senere år.

6. Se DEA-notatet: "Kvalitativ analyse – Hvad løfter de udsatte unge i forberedende tilbud videre til uddannelse eller beskæftigelse?", juni 2017.

7. Se DEA-notatet: "Kvalitativ analyse – Hvad løfter de udsatte unge i forberedende tilbud videre til uddannelse eller beskæftigelse?", juni 2017.

7. Sammenfatning

I denne rapport foretages en benchmarking af, hvor godt de enkelte institutioner og skoler inden for et forberedende tilbud løfter deres udsatte elever videre til ordinær uddannelse eller beskæftigelse. I forlængelse heraf analyseres det, hvor stort forbedringspotentialet er blandt institutionerne og skolerne i at styrke elevernes overgange til ordinær uddannelse eller beskæftigelse med specifikt fokus på fire af de mest benyttede forberedende tilbud: almen voksenundervisning (AVU), forberedende voksenundervisning (FVU), produktions-skoleophold og ungdomsskoleophold. I modsætning til tidligere analyser på feltet fokuseres der på de unge, som er i særlig høj risiko for senere i livet at ende på langvarig passiv forsørgelse; en gruppe, som vi kalder for de "udsatte unge".

På baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik har DEA foretaget nogle kvantitative analyser, hvor rapportens hovedresultater er sammenfattet nedenfor:

- De udsatte unge har en gennemsnitlig risiko for senere i livet at ende på langvarig passiv forsørgelse, som er knap 2½ gange højere end for alle unge. De udsatte unge er typisk karakteriseret ved fire grupper af risikofaktorer, som vedrører de unge selv, deres nærmeste familie, forældrene til klassekammeraterne fra deres grundskole samt lokalområdet, hvor de vokser op.
- I perioden 2011-2013 var der knap 190.000 personer i alderen 15-25 år, som afsluttede et AVU-, FVU-, produktions-skole- eller ungdomsuddannelsesforløb, heraf var de cirka 35.000 udsatte, svarende til knap hver femte af eleverne. Andelen af elever, som var udsatte, lå på nogenlunde det samme niveau i de fire tilbud, som dog dækkede over store forskelle i elevsammensætningen på tværs af institutionerne og skolerne inden for de respektive tilbud.
- De gennemsnitlige forventede overgangsgrader til ordinær uddannelse var højest for de udsatte unge, som afsluttede et produktions-skole- eller ungdomsskoleophold, mens overgangen til beskæftigelse var højest for AVU og produktions-skoleforløbene. I den forbindelse er det imidlertid vigtigt at understrege, at institutionerne og skolerne havde meget forskellige formål, kerneopgaver og målgrupper, hvorfor man skal være påpasselig med at sammenligne overgangsgraderne på tværs af tilbuddene.
- Der var stor forskel på, hvor godt sammenlignelige institutioner og skoler inden for hvert af de fire forberedende tilbud løftede de udsatte unge til ordinær uddannelse eller beskæftigelse. Nogle institutioner og skoler klarede sig bedre end forventet taget deres rammevilkår i betragtning – fx deres elevsammensætninger

og forhold i lokalområdet, herunder ledighed mv., mens andre gjorde det mindre godt. Dette tyder på, at der er et vist forbedringspotentiale i at styrke de udsatte unges overgang fra de forberedende tilbud til ordinær uddannelse eller beskæftigelse.

8. Litteraturliste

DEA (2017): "De udsatte unge – en alternativ definition", juni 2017.

DEA (2017): "Hvordan måler vi institutionerne og skolerne løfteevne for de udsatte unge i de forberedende tilbud?", juni 2017.

DEA (2017), "Kvalitativ analyse: Hvad løfter de udsatte unge i forberedende tilbud videre til uddannelse eller job?", delrapport udarbejdet af Den Regionale Ungeenhed under Region Hovedstaden for Tænk tanken DEA, juni 2017.

Deloitte (2016): "Kombineret kvantitativ og kvalitativ analyse af AVU og produktionsskoleforløb", december 2016.

Ekspertgruppen om bedre veje til en ungdomsuddannelse (2017): "Bedre veje til en ungdomsuddannelse – anbefalinger til regeringen", marts 2017.

KORA, EVA og SFI (2017): "Bedre veje til ungdomsuddannelse – Indhold, værktøj og metoder", februar 2017.

Rosholm, M., Svarer, M. og B. Hammer (2004): "A Danish Profiling System", IZA Discussion Paper No. 1418.

Regeringen (2017): "Tro på dig selv – det gør vi, Reform af de forberedende tilbud", Regeringsudspil, maj 2017.

SFI (2015): "Forberedende tilbud og overgang til ungdomsuddannelse", april 2015.

VÆKST GENNEM VIDEN

DEA er en ideologisk uafhængig tænketank, der arbejder for, at Danmark øger sin værdiskabelse og vækst samt tiltrækker internationale virksomheder gennem viden om uddannelse, forskning og innovation.

Tænketanken DEA kæmper grundlæggende for, at flere unge får en uddannelse, der efterspørges; at forskning bliver omsat til innovation i private og offentlige virksomheder, og at Danmark er et attraktivt land for videnbaserede virksomheder.

DEA vil nå sine mål gennem:

- Analyser og undersøgelser, der styrker DEAs dagsorden
- Involvering af virksomheder, uddannelsesinstitutioner og organisationer via partnerskaber og projekter
- Udfordring af vanetænkning og bidrag til løsning af samfundsudfordringer